

Emnekode:
MGLU3511

Navn:
Sigmund Frøysaa Blix

Kandidatnummer:
10008

Semester:
2021 vår

Forord

Det har vært interessant å arbeide med denne oppgaven, selv har jeg alltid hatt en stor interesse for film og ønsket å lære hvordan man kan bruke dette i undervisning. Da jeg gikk på skolen merket jeg at samfunnsfaglærere brukte film svært ulikt, nå som jeg går på studiet selv til å bli lærer mener jeg lærere burde være bedre til å utnytte filmens potensial. Å arbeide med dette prosjektet har vært lærerikt og jeg mener forskning på dette feltet er nødvendig. Dette kommer av at gjennom denne oppgaven skal vi se at lærere benytter seg ulikt av læremiddelet, og mye tyder på at det kommer fra personlige preferanser. Videre ønsker jeg å takke veileder og representantene som tok seg tid til å ta del i dette prosjektet.

Sammendrag

I dette forskningsprosjektet har jeg tatt for meg problemstillingen:

Hvilke tanker og didaktiske refleksjoner har lærere angående bruken av film på ungdomsskolen og hvordan burde man benytte seg av film som læringsverktøy.

For å besvare denne problemstillingen har det oppstått underordnede forskningsspørsmål. Oppgavens empiri er hentet fra tre kvalitative intervjuer av ungdomsskolelærere om deres bruk av film i samfunnsfagundervisning. Empirien kommer av lærernes egne holdninger til bruk av film, hvordan elevene arbeider med filmen og hvordan de bruker læringsverktøyet i praksis.

For å besvare denne oppgaven har det blitt brukt teori utviklet av blant annet Trond Heum, Christine Hansen og Alf Sjuls Hansen. Denne oppgaven har og hentet statistikk fra en masteroppgave som studerer samme felt skrevet av Jørgen Bergh Høier og Håkon Norberg.

Resultatene i denne oppgaven viser at lærerne har gjort seg opp meninger angående hvordan de bruker film i undervisning. Meningene til lærerne er til tider svært ulike og selv om representantene er positive til bruken av film brukes læringsverktøyet ulikt. En mangel som har gått igjen er at lærerne har lite fokus på kildekritikk. Elevene burde og få muligheten til å arbeide mer med oppgaver til filmen hvor man kan sammenligne kilder og drøfte ulike momenter.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Valg av problemstilling.....	4
2.0 Teoridel	5
2.1 Film som et læringsverktøy.....	5
2.2 Dokumentarfilm eller spillefilm.....	7
2.2 Hvordan arbeide med kildekritikk.....	9
3.0 Metode	10
3.1 Metodevalg.....	10
3.2 Datautvalg og innsamling av data.....	11
3.3 Hvordan dataen ble behandlet.....	12
3.4. Etske vurderinger.....	12
3.5 Spørsmålene respondentene svarte på.....	12
4.0 Analyse	13
4.1 Benytter du eller har du brukt film i en undervisningssituasjon?.....	13
4.2 Hvilke vurderinger gjør læreren i utvalget av film.....	14
4.3 Hvilken hensikt mener lærerne filmen har.....	15
4.4 Hvilke type filmer mener lærere det er mest hensiktsmessige å benytte seg av.....	16
4.5 Hvilke didaktiske valg gjør læreren for at filmen skal være et godt læringsverktøy.....	17
4.6 Benytter lærere læringsverktøyet på lik måte.....	19
4.7 Hvordan opplever læreren å bruke film i undervisningskontekst?.....	20
5.0 Avslutning	21
6.0 Litteraturliste	23

1.0 Innledning

I nyere tid har det blitt produsert mange filmer og dokumentarer som tar for seg en historisk begivenhet eller en historisk person. Å skille mellom det som er fiksjon og de filmene som klarer å gjengi historien på en verdig måte er nok ikke alltid like lett. For å kunne gjøre dette er det sentralt at elevene har en form for kildekritikk til film. Film er en kilde og ifølge Hansen (2017) burde lærerne være kildekritiske til film på lik linje som man er med andre kilder (Hansen, 2017, s. 1). En av de fem grunnleggende ferdighetene er digitale ferdigheter, Utdanningsdirektoratet vektlegger evnen til å “tolke ulike kilder kritisk” som sentralt hvis man skal ha gode digitale ferdigheter til å behandle data (Utdanningsdirektoratet, 2020). “Brukt rett, kan film vere eit framifrå læremiddel. Med det er ikke problemfritt” (Stugu, 1991, S. 138). Kildekritikk er sentralt hvis man bruker film som læringsverktøy, dette kommer vi nærmere inn på siden. I 1991 publiserte Ola Svein Stugu en forskningsartikkel om bruk av film i skolen, dette sitatet forteller oss at film har lenge blitt brukt som læringsverktøy. I denne oppgaven skal vi ta et dypdykk i hvordan lærere bruker film som læringsverktøy. Gjennom tre kvalitative intervjuer skal jeg gå nærmere inn på hvordan man i samfunnsfag arbeider didaktisk med bruk av film i undervisning. For å vite hvordan læringsverktøyet kan brukes mest hensiktsmessig, må det redegjøres for relevant teori som omhandler hvordan man kan arbeide med film på en måte som gir elevene et godt læringsutbytte. Det finnes mange former for film, og i denne oppgaven skal vi se at lærere har ulikt syn på ulike sjangre, deriblant dokumentar og spillefilm. Samfunnsfaglærere er heldige som har et bredt utvalg av hjelpemidler på nett og det er viktig at læreren bruker sin kompetanse til å avgjøre hva man skal se på (Stugu. 1991, s. 137). Som lærer har man mye frihet, men og mye ansvar for barn og unges utdanning. Med bakgrunn i dette, har jeg valgt å formulere problemstillingen slik:

Hvilke tanker og didaktiske refleksjoner har lærere angående bruken av film på ungdomsskolen og hvordan burde man benytte seg av film som læringsverktøy.

1.1 Valg av problemstilling

Film er et sentralt læringsverktøy i skolen og det blir benyttet av mange lærere. Jeg har lenge vært interessert i bruken av film, men fant raskt ut at det er lite konkret informasjon på

hvordan lærere burde bruke læringsverktøyet. Utfordringen med å finne relevant teori kan nok føre til at flere lærere ikke vet hvordan man skal bruke læringsverktøyet på den mest hensiktsmessige måten, derfor ønsket jeg å undersøke dette nærmere. På skolen har jeg hatt mange samfunnsfaglærere og så langt jeg kan huske har alle benyttet seg av film i undervisning. Da jeg tenker tilbake på dette, nå som jeg selv tar en utdanning til å bli lærer, har jeg blitt mer skeptisk til hvordan flere benyttet seg av film i undervisningen. Dette ga meg et ønske til å forske på hvordan lærere faktisk bruker film i skolen, og om dette er noe lærere har nok kunnskap om. Man bruker mye tid ved å vise en film, jeg mener derfor det er viktig at læreren har gjort seg opp noen tanker når man skal velge film. For å kunne besvare problemstillingen på best mulig måte har det blitt utarbeidet mer presise forskningsspørsmål:

- Hvilke vurderinger gjør læreren i utvalget av film?
- Hvilken hensikt mener lærerne filmen har?
- Hvilke type filmer mener lærere det er mest hensiktsmessige å benytte seg av
- Hvilke didaktiske valg gjør læreren for at filmen skal være et godt læringsverktøy?
- Benytter lærere læringsverktøyet på lik måte?
- Hvordan opplever læreren å bruke film i undervisningskontekst?

2.0 Teori

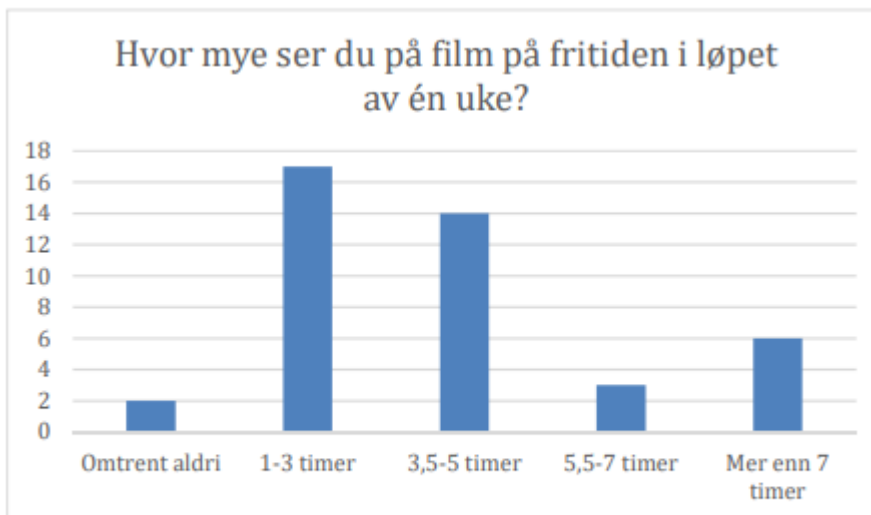
I denne delen av oppgaven blir det redegjort for teorier som omhandler film og hvordan man burde bruke det. Ved å benytte seg av de ulike teoriene vil det gjøre det lettere å besvare problemstillingen. Samfunnsfaglærere har lenge benyttet seg av film i undervisningskontekst, men gjennom intervjuene skal vi senere se at lærere bruker film på ulik måte. Film har et stort potensiale, men det er viktig at man vet hvordan man bruker det som læringsmiddel (Heum, 2015).

2.1 Film som et læringsverktøy

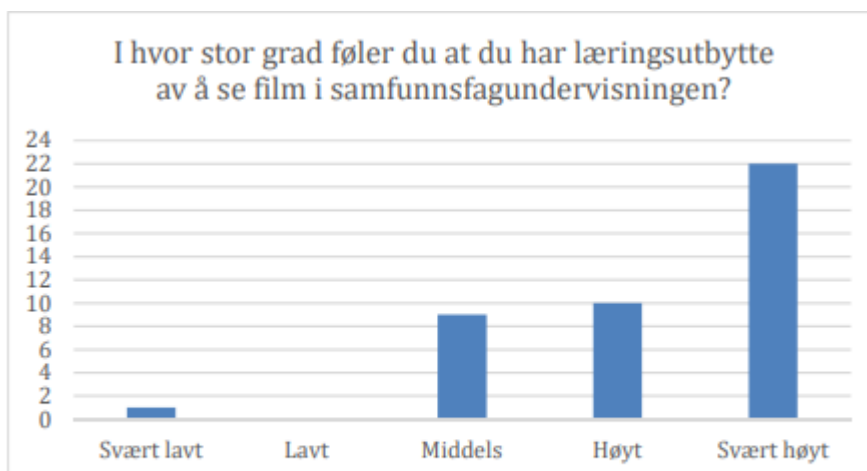
“Dersom filmvisning i skolen skal kunne forsvares pedagogisk, så må visinga integreres i gjennomtenkte undervisningsopplegg. En film kan aldri komme i lærerens stad. I skolesammenheng er filmen eit læremiddel, og må behandlast som det” (Stugu, 1991, s. 138).

Stugu (1991) påpeker at film er et læringsverktøy og skal ikke være som et alternativ læreren, men heller noe som kan integreres sammen med undervisningsopplegget. Bruk av film i

undervisning kan gi elevene motivasjon, variasjon og nye innfallsvinkler til læring (Heum, 2015). Dette kan komme av flere ulike årsaker. Mange elever ser på film som spennende og mener selv de lærer mye av å se på film. Vi skal nå se på en mastergradsavhandling hvor det har blitt gjennomført en kvantitativ spørreundersøkelse hvor 42 elever fra en ungdomsskole i Norge har deltatt (Høier & Norberg, 2017).

Figur 1: Elevenes filmkonsum på fritiden
Totalt antall besvarelser: 42

Figur 4: Elevenes opplevde læringsutbytte av film i samfunnsfag Total antall besvarelser: 42

(Høier & Norberg, 2017. s. 45 og 38)

På den første tabellen ble elevene spurt hvor mange timer man omtrent ser film fritiden i løpet av en uke. Av de 42 elevene som ble spurt i spørreundersøkelsen ser vi at over

halvparten ser på film mer enn 3,5 timer. Det kan tyde på at elevene har en interesse av å se på film. Samfunnsfaglæreren burde trekke det som danner elevenes historiebevissthet utenfor skolen inn i skolen. Lærere burde prøve å skape en bro mellom disse elementene, noe som kan føre til økt motivasjon for elevene (Heum, 2015). Heum (2015) mener den økte motivasjonen kommer av at elevene gjør noe på skolen som de og liker å gjøre på fritiden. På den andre tabellen kan vi se at elevene mener selv de har et stort læringsutbytte av å bruke film i undervisning. Dette tyder på at de kan ha en interesse av å bruke film som læringsmiddel.

Film har muligheten til å ta opp hendelser fra fortiden og vise hvordan noe har sett ut. Ved å se en film med historie fra fortiden kan man få innblikk i hvordan man bodde, hva man kledde seg i og hvordan en hendelse har utspilt seg (Heum, 2015). Hansen (2017) påpeker og at dette kan være en bra egenskap som film tilbyr. Dersom man ønsker å vise hvordan noe har sett ut i fortiden trenger man ikke nødvendigvis vise filmen i sin helhet. Han mener det kan være mer hensiktsmessig å kun se en del av filmen, da blir det et større fokus på hva elevene faktisk skal lære. Ved å vise en kort filmsnutt på 3-5 minutter rekker man å forstå hvorfor en begivenhet var interessant, det kan også bli mer tydelig hva man skal ha fokus på når filmen er kort (Hansen, 2017, s. 2). "Film gjør det lettere å forestille hvordan fortiden kan ha vært" (Heum, 2015). Vi tenker forskjellig om fortiden og finner ulike deler mer interessante enn andre (Heum, 2015). For mange kan film gjøre det lettere å forstå historie, læreren kan her åpne for å arbeide videre med dette i undervisningen.

I dag har mange elever stor interesse av filmer, serier og spill. Heum (2015) mener mye av kunnskapen til unge kommer nettopp fra dette. Det som gir elevene historiebevissthet utenfor skolen burde og trekkes inn i skolen. Læreren må prøve å bygge bro mellom det elevene tilegner seg av kunnskap på fritiden og på skolen. Mange elever ser på dokumentarer og spillefilmer hjemme, og man burde derfor ha fokus på dette i undervisningen (Heum, 2015).

2.2 Dokumentarfilm eller spillefilm

Dokumentarfilmer og spillefilmer blir begge brukt av lærere i undervisning, det er derfor viktig at vi klarer å skille disse ettersom sjangrene har store ulikheter. Vi skal nå se nærmere på ulikheter mellom sjangrene og hvordan de kan brukes som læringsverktøy.

Gazas tårer er en norsk dokumentarfilm produsert av Vibeke Løkkeberg som ble publisert i 2010. Filmen skildrer barns opplevelse av krigshendelsene på Gazastripen. Filmen er en antikrigsfilm og Løkkeberg mente at filmen var upolitisk. Dokumentaren vakte store reaksjoner angående hvordan tilstanden var. Etter litt tid begynte dokumentaren å få mye kritikk for å ha en politisk vinkling. Det viste seg og at enkelte sekvenser fra filmen hadde blitt manipulert for å skape større reaksjoner hos publikum (Hansen, 2014, s. 4).

Dokumentarfilmer har muligheten til å ta et dypdykk innen et spesifikt tema og man får mye informasjon om det temaet. Det er viktig å ikke tro at all film er fakta, og forstå at produsenter kan ha intensjoner om å vinkle en film. Løkkeberg må ta en rekke valg ovenfor hva som skal være med i dokumentaren, disse valgene påvirker produktet og hvordan saken blir vinklet (Hansen, 2014, s. 13). Det vil være vanskelig å lage en dokumentarfilm om et slikt tema uten å få anklager for å ha en politisk agenda ettersom produsenten må ta et utvalg av det som er mest interessant for produktet. Hansen (2014) mener at vi ikke skal slutte å bruke film selv om noen filmer har vinklinger. Ved å være observant og kildekritisk til hvordan ting blir fremstilt kan det foregå mye læring. Hun påpeker at det er bra å vise dokumentarfilmer for så å arbeide kildekritisk til filmen, mange ser på dokumentarfilm som virkelighet, men virkeligheten kan nok være mer kompleks. Det er viktig å være spesielt observant hvis noen kan ha økt interesse av at dokumentaren er vinklet en retning (Hansen, 2014, s-13-14).

En av de fem grunnleggende ferdighetene som elever skal tilegne seg på skolen er digitale ferdigheter. For å ha god forståelse til å finne og bearbeide digitale kilder er det sentralt at eleven er kritisk til filmens opphav og til innholdet (Utdanningsdirektoratet, 2020). Dette gjelder for elever, som lærer kan man og tenke seg at man har de samme kravene når man skal velge ut en film eller dokumentar. Det er flere eksempel på at dokumentar har blitt brukt som propaganda. Både USA og Sovjetunionen gjorde dette under den kalde krigen for å vise hvordan familielivet var og hvordan folk sin hverdag så ut. Både USA og Sovjetunionen produserte slike filmer, og begge nasjonene hadde noe å tjene ved å vise sitt land på en bedre måte enn det som var realiteten (Diesen & Emilsen, 2020). Hvis man er bevisst på at propaganda blir brukt kan man lære mye av å studere hvilke deler som er propaganda og hvorfor produsenten kan ha tatt dette valget. Den norske regjeringen publiserte nylig et innlegg av fiskeri og sjømat minister Odd Emil Ingebrigtsen på sine nettsider om misvisende kilder i dokumentarer. Ingebrigtsen mener en dokumentar med mye feilinformasjon og uriktige fremstillinger kan svekke troverdigheten til dokumentarer som klarer å vise et reelt

bilde av hvordan situasjonen er (Ingebrigtsen, 2021). Denne uttalelsen kom etter Netflix publiserte dokumentaren “Sea Spiracy” på sine strømmetjenester.

Et alternativ til dokumentarfilm er spillefilm. For å vise en historisk film på skolen burde den gi en troverdig fremstilling av hendelser og historiske personer. Flere historiske filmer har forenklet enkelte hendelser og skapt mer dybde på andre områder som kanskje ikke var tilfellet da produsenter har muligheten til å ta seg friheter som vi så i Gazas tårer. Det er viktig å være bevisst på at en produsent ønsker at flest mulig ser filmen og tjene penger i denne prosessen. Å overdramatisere hendelser og å dikte opp sekvenser gjøres for å skape spenning og vekke mottakers interesse, dette kan føre til at filmen tjener mer penger, men kan gå ut over de historiske begivenhetene (Heum, 2015). Det er viktig at elevene er klar over dette når man ser på film og er kildekritiske. Hvis elevene ikke har kildekritikk på historiske filmer de ser på skolen har man liten begrunnelse til å tro at de skal gjøre dette når de er hjemme (Hansen, 2017, s.4).

2.3 Hvordan arbeide med kildekritikk?

Film er en kilde, det er derfor viktig at man er kildekritisk til filmen. I følge Hansen (2017) burde lærerne betrakte filmen som en kilde som det må arbeides med ut i fra kildekritiske prinsipper, det vil si at man er kritisk til det som blir formidlet, på samme måte som man er når man leser artikler og andre tekster (Hansen, 2017, s.1). Bruk av kildekritikk er sentralt i LK20, et av målene i læreplanen lyder; *“vurdere på kva måtar ulike kjelder gir informasjon om eit samfunnsfagleg tema, og reflektere over korleis algoritmar, einsretta kjelder eller mangel på kjelder kan prege forståinga vår.”* (Utdanningsdirektoratet, 2020) Film er et læringsverktøy som gjør det mulig å sammenligne ulike kilder, for eksempel se på hvordan konsentrasjonsleirer er skildret i bøker sammenlignet med på film. Heum (2015) mener elever burde sammenligne ulike kilder, for eksempel at man sammenligner filmen opp mot artikler og bøker. Man kan reflektere over forskjeller og likheter og hva ulikhetene betyr. Det er relevant å snakke om hvilken kilde som er mest troverdig, og hvordan man begrunner det (Heum, 2015). Heum viser videre til skolekino.no, dette er en ressurs for lærere som bruker film. Denne ressursen anbefaler filmer i henhold til læreplanen og henviser til oppgaver som elevene kan gjøre før, etter og underveis i filmen. Selv om man ikke ønsker å vise en av filmene som er foreslått kan man fortsatt ta lærdom av hvordan undervisningsopplegget til filmen kan være.

Heum (2015) mener filmskapere burde være tydeligere på å synliggjøre kildene, samt at man vet hva som er hentet fra en kilde slik at man ikke spekulerer i hva kilden sier noe om (Heum, 2015). De fleste spillefilmer har som hensikt å tjene penger, for å gjøre dette er det viktig at mottakeren synes filmen er av interesse. På den måten kan filmen ta seg friheter, og man går bort fra at det er en historisk korrekt film. Noen ganger kan det være lett å forstå at selv om filmen virker historisk så har den tatt seg så store friheter at filmen ikke lenger kan ses på som historisk (Hansen, 2017, s.2). For en produsent blir det mer utfordrende å lage en gjengivelse av en hendelse desto eldre det er, da er det gjerne færre kilder og behovet for å ta egne beslutninger blir større. Ønsker en produsent å lage noe som er nærmere nåtiden har man større muligheter til å gjennomføre intervjuer og benytte ulike kilder (Hansen, 2017, s.7)

3.0 Metode

3.1 Metodevalg

Ettersom jeg ønsket å se på hvilke tanker og didaktiske refleksjoner lærere har angående bruk av film, ble kvalitativ metode et naturlig valg. Det ble brukt intervju som datainnsamlingsmetode, da dette er en metode som gjør det mulig å få fylldige og detaljerte beskrivelser. Kvalitative intervjuer åpner for at man kan stille oppfølgingsspørsmål og fortelle historier som gjør at man forstår noen sitt valg (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 77). Et kvalitativt intervju fungerer i stor grad som en samtale, og man kan ikke si sikkert hvor samtalen går hen ettersom man ikke vet hva representanten vil svare (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 77).

Det er naturlig å velge mellom kvalitativ og kvantitativ metode når man skal forske på et emne (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 17). Hvis en kvantitativ undersøkelse hadde blitt gjennomført ville flere representanter tatt del i undersøkelsen, men jeg ville også sannsynligvis endt opp med mindre utfyllende svar og færre detaljer. Ved å stille åpne spørsmål gir man representanten muligheten til å gi et utfyllende svar med synspunkter som ikke ville bli belyst i en kvantitativ undersøkelse. Det var viktig for meg å få muligheten til å vite hvilke tanker som ligger bak valgene, ved å gjennomføre et intervju fikk jeg muligheten til å gjøre dette og stille oppfølgingsspørsmål om jeg ønsket et mer utfyllende svar. Hvis man stiller spørsmål det er vanskelig å få et utfyllende svar på vil man mest sannsynlig få et kort

svar som gir lite å arbeide med, det er derfor viktig at man arbeider med intervjuet på forhånd slik at man kan få best mulig respons (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 80).

3.2 Datautvalg og innsamling av data

Innsamling av data ble gjort i praksis våren 2021, og på det tidspunktet hadde jeg 30 studiepoeng i samfunnsfag. Intervjuet ble gjennomført på et grupperom. Navnet på skolen vil holdes anonymt ettersom skolen er liten og lærerne vil være lette å gjenkjenne. Dette gjøres for å ivareta deltakerne og etiske retningslinjer (Torp, 2018).

Å velge ut hvem som skal ta del i undersøkelsen er en sentral del av forskning og kvalitative undersøkelser. I kvalitative undersøkelser finner man representantene gjennom strategisk utvelgelse (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 50). Det ble gjort en vurdering på hvem det er mest hensiktsmessig å intervju for å få samlet nødvendige data. Ettersom man ønsker å spesifikt finne de representantene som er mest hensiktsmessig kan vi heller ikke kalle dette intervjuet for representativt (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 50). Jeg har valgt å intervju tre samfunnsfaglærere på en ungdomsskole i Trøndelag. representantene er henholdsvis en fra hvert av trinnene, 8, 9 og 10 trinn. Bakgrunnen for valg av respondenter, falt på at det var nødvendig å intervju en lærer som underviser i samfunnsfag for minst en klasse og har hatt samfunnsfag som en del av sin utdanning til å bli lærer. Spørsmålene har blitt valgt for å forstå lærernes meninger rundt bruken av film i skolen. Spørsmålene har og opphav fra teori for å kunne sammenligne svarene til representantene opp mot relevant teori. Det var og viktig at spørsmålene ga respondenten muligheten til å gi et utfyllende svar, spørsmålene skulle heller ikke være ledende, slik at jeg ikke ga inntrykk av hva jeg ønsket å få til svar.

For å unngå å melde prosjektet til NSD, kunne jeg ikke bruke lydopptak, derfor ble intervjuene gjennomført ved at jeg noterte ned alt respondentene sa. Erfaringen min med dette er noe delt, det ble noen små pauser hvor jeg kun skrev siden respondenten sa mye. Hvis jeg bare hadde fokus på å gjennomføre intervju ville nok oppfølgingsspørsmålene vært tettere på. På en annen side var det til tider fint å få tid til å skrive, disse små pausene ga respondenten tid til å tenke, noe som av og til resulterte i flere utsagn. Selv om jeg noterte fikk jeg stilt gode oppfølgingsspørsmål der det var nødvendig. I tillegg hendte det at respondenten svarte så utfyllende at et annet spørsmål og ble besvart. Selv om dette var tilfellet valgte jeg å stille spørsmålet likevel ettersom en ny vinkling på et spørsmål kan få

frem andre refleksjoner og meninger. For å være så godt forberedt som mulig var spørsmålene som skulle bli stilt allerede skrevet ned, slik at jeg ikke brukte tid på det underveis.

3.3 Hvordan dataen ble behandlet

“Tiden rett etter intervjuet er kritisk fordi forskeren sitter igjen med mange inntrykk. Rett etter intervjuet burde man skrive ned det man ikke fikk notert i intervjuet” (Christoffersen og Johannessen, 2012 s. 85). Etter intervjuene var ferdig finskrev jeg notatene som ble gjort i intervjuet. Notatene ble lest gjennom flere ganger for å finne meningen i innholdet for å kunne se utsagnene i lys av relevant teori.

3.4 Ethiske vurderinger

Av etiske hensyn til personvern fikk de som deltok i intervjuet informasjon om at dette var en frivillig deltakelse og at man kunne trekke seg fra intervjuet hvis det var ønskelig. Som forsker har man krav som man må imøtekomme for å ivareta personvern. Det er viktig å presentere prosjektet og hva man kommer til å bruke intervjuet til senere. Videre må man klare å garantere anonymitet slik at representantene ikke kan identifiseres (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 77). Representantene ble informert om hva intervjuet skulle handle om og de ble ikke presset til å delta.

3.5 Spørsmålene respondentene svarte på

Spørsmålene som har blitt stilt på intervjuene har til hensikt å hjelpe med å besvare forskningsspørsmålene og problemstillingen

- Benytter du eller har du brukt film i en undervisningssituasjon? Hvis ja, hvor ofte
- Hvilke type filmer ser dere på i samfunnsfag?
- Hvilke vurderinger gjør du når du skal velge film (aktualitet, validitet, spenning ...)
- Hvorfor bruker du film som læringsverktøy?
- Hva mener du er den største fordelen med å bruke film i undervisningen
- Er det «historiske» filmer som du mener viser en feilaktig eller misledende historie, evt hvilke?
- Er det noen filmer du mener egner seg spesielt godt til læringsverktøy og evt hvorfor?
- Legger du opp til mye forarbeid, underveisarbeid og etterarbeid til filmen?

- Får elevene oppgaver å se etter underveis i filmen?
- Har du flere tanker?

4.0 Analyse

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere de mest sentrale funnene som ble gjort i intervjuene. Vi skal høre hvilke tanker tre lærere har rundt bruken av film og hvordan de mener man burde bruke læringsverktøyet i en undervisningskontekst. Vi skal nå se nærmere på representantene sine ulike synspunkter og skal videre tolke svarene opp mot hverandre og relevant teori. Ved å gjøre dette skal vi prøve å svare på problemstillingen:

Hvilke tanker og didaktiske refleksjoner har lærere angående bruken av film på ungdomsskolen og hvordan burde man benytte seg av film som læringsverktøy.

4.1 Benytter du eller har du brukt film i en undervisningssituasjon?

Alle respondentene hadde brukt film i undervisning og mente det kunne være et fint læringsverktøy, bruken dem imellom varierte.

“Jeg er nok ikke den som bruker mest film, men jeg tror film kan være bra i undervisning. Jeg er jo litt eldre enn de andre her og det har kanskje noe med at jeg er mer glad i å fortelle eller få elevene til å lese. Jeg burde kanskje brukt det mer, fordi det er mange gode historiske filmer. Jeg har vist noen filmer, det har vært til stor interesse for elevene og meg selv.” Ola, 9. trinn.

Ola var den som hadde brukt film minst av respondentene. Han årsaksforklarer dette med at å bruke teknologiske hjelpemidler er en overgang for han og noe han ønsker å benytte seg mer av.

4.2 Hvilke vurderinger gjør læreren i utvalget av film

For å finne ut av hvilke didaktiske vurderinger som ligger bak valget av film skal vi ta for oss et relevant spørsmål som representantene svarte på, deretter skal utsagnene knyttes opp mot relevant teori.

Hvilke vurderinger gjør du når du skal velge film som klassen skal se?

Oddrun: *“Jeg velger alltid film i det temaet vi holder på med. Hvis jeg velger film så er det for å fenge elevene, jeg tenker på hva de kan like. Jeg ønsker ikke å sette på en halvgammel film når nyere filmer kan være mer spennende.”*

Her velger læreren film basert på hva hun mener elevene kommer til å like. Læreren ønsker at elevene skal få en interesse for temaet de jobber med og underholdningsverdien veier tungt. Respondenten velger en film som passer for sitt tema, men gir ingen uttrykk for at filmen skal gi elevene et læringsutbytte. Oddrun velger en film som er av interesse for elevene, Heum (2015) mener film har muligheten til å gi elevene økt motivasjon. Tidligere så vi og på to tabeller som tyder på at elever liker å se på film i undervisning. Når det er sagt er det viktig å huske på at film er et læringsverktøy og for at det kan brukes må det være en del av et gjennomtenkt undervisningsopplegg (Stugu, 1991, s. 138). Hvis det er mange filmer som går under samme tema, er det ikke slik at den mest spennende filmen nødvendigvis er den filmen som klarer å fremstille historien på best mulig måte. I følge Stugu (1991) burde Oddrun tenke på hva formålet med økta er. Hvis målet er kun “å fange” elevene, ser det ut til å være korrekt å ta det som er mest interessant for elevene.

Oddrun supplerer: *“En måte jeg vurderer hvilken film som skal brukes er at jeg alltid ser filmen på forhånd. Noen ganger har elevene fått lov til å velge film uten at jeg har sett den, det var dumt og filmen var dårlig for temaet.”*

Videre spurte jeg om hun hadde eksempler på dette, hun hadde glemt hva filmen het, men siden den gang var hun bevisst på å alltid se filmen før.

Videre kan vi ta for oss Lars sitt svar. *“Jeg velger en film som viser sånn virkeligheten var og hva som faktisk skjedde. Jeg ser alltid filmen på forhånd og vurderer om den er god nok. Hvis filmen er spennende er det bra, og da kan vekke en interesse hos elevene. Om filmen er spennende er ikke det mest viktige, men kan hjelpe på at elevene husker filmen bedre. Jeg har vist en god del dokumentar, dette har jeg veldig god erfaring med og informasjonen er veldig bra!”* Oppfølgingsspørsmål: *“Er du like kritisk til dokumentarfilmer som du er med spillefilmer?”* Lars svarer: *“Nei, jeg føler dokumentarer tar opp det som har skjedd og er faktafilmer. Det er sikkert noen dokumentarer som ikke er bra, men de jeg har vist har vært veldig lærerike.”* Lars, 8 trinn

Lars har en noe annen tilnærming, han ser først på hva filmen kan tilby av teoretisk stimuli og studerer filmens validitet. Deretter vurderer han å finne en film som kan vekke interesse og få

elevene til å huske filmen i større grad. Vurderingen som respondenten gjør er grundig og vitner om at elevene skal ha et stort læringsutbytte. Lars bruker og dokumentarfilmer, han er ikke like skeptisk til bruken av dette.

4.3 Hvilken hensikt mener lærerne filmen har?

Gjennom å finne ut hvorfor representantene bruker film som læringsverktøy kan vi prøve å forstå hvorfor de bruker tid på dette i undervisningen. Respondentene ble stilt følgende spørsmål: *Hvorfor bruker du film som læringsverktøy?*

“Mange av elevene i klassen sier de klarer å følge mer med på film, og mange trenger en variasjon fra å bare lese og skrive. Jeg tror og film åpner opp for å vise hvordan noe kan ha sett ut for veldig lenge siden. Jeg bruker og film fordi det er en hjelp til meg, jeg synes det av og til kan være lettere å forklare noe bedre hvis jeg viser et lite klipp fra f.eks en film.” Lars, 8 trinn.

“Film gir variasjon i undervisningen. Jeg vet at flere elever i min klasse som synes det kan være vanskelig å følge med i timer som kun har lesing og oppgaver” Oddrun, 9. trinn.

“Jeg vet at mange av elevene liker å se film på fritiden, jeg prøver å ta hensyn til hva de og liker” Ola, 9. trinn

Lars og Oddrun bruker film blant annet for å skape variasjon. Film kan øke motivasjonen og kan være fint for å skape endringer i økta (Heum, 2015). Her ser vi et samsvar mellom teori og lærerens tanker. Lars påpeker at mange av elevene klarer å følge mer med på film. Når det er sagt er det viktig å huske at film har et mye større potensiale enn å skape variasjon i økta.

Ola bruker film fordi han vet elevene liker det. Tidligere så vi det er bra å bygge bro mellom det elevene tilegner seg av kunnskap på fritiden og på skolen er bra. Man burde ha fokus på dette i undervisning (Heum, 2015). Dette gir muligheten til å påpeke at læring skjer også på fritiden, det er derfor sentralt at elevene allerede har en kildekritikk fra før av. Hvis elevene har lært kildekritikk fra før av vil det være mer sannsynlig at man også evner å bruke kildekritikk når man ikke er på skolen.

Lars påpeker at film gjør det mulig å vise hvordan noe kan ha sett ut for lenge siden. Det at elevene kan se med egne øyne hvordan noe har sett ut kan gjøre det lettere å forstå hvordan det faktisk var på den tiden (Heum, 2015). Potensialet til film gjør det mulig å enkelt vise

hvordan en konsentrasjonsleir så ut og man kan få historikere til å fortelle oss hva vi faktisk ser. Hvis man velger å ikke bruke film kan man fortsatt bruke bilder og lese i boka, men filmen gjør det mulig å få en ekspert på emnet til å utdype om et spesifikt tema. Lars mener at film kan hjelpe han til å få en bedre time. Læringsverktøy er til for å hjelpe oss, og det Lars sa samsvarer godt med utsagnet til Stugu vi tidligere så på. Stugu (1991) sier: “for at film skal brukes pedagogisk må det integreres i undervisninga” (Stugu, 1991, s. 138). Lars bruker ikke film som en separat del av økta, man bruker filmen integrert med undervisningen.

4.4 Hvilke type filmer mener lærere det er mest hensiktsmessige å benytte seg av?

For å svare på dette forskningsspørsmålet er det særlig et spørsmål fra intervjuene det er verdt å ta en nærmere titt på: *Er det filmer som du mener egner seg bra eller dårlig for samfunnsfag?*

“Jeg velger ofte nyere filmer, jeg vet ikke om det historiske er bedre men elevene har større interesse for de filmene. Nylig så vi Marie Antoinette og det var en film elevene likte veldig godt, I går fikk elevene dra på kino å se Den største forbrytelsen, det passet fint med at vi har om holocaust nå. Jeg klarer ikke komme på noen filmer som er dårlige, men jeg føler amerikanske filmer ofte tar seg litt større friheter” Oddrun, 9. trinn Oppfølgingsspørsmål: *“Hvorfor føler du at amerikanske filmer tar seg større friheter?”* Oddrun svarer: *“Det vet jeg egentlig ikke helt, men jeg føler norske filmer er mer troverdige.”*

“Ja, når vi har om krigen i Norge (andre verdenskrig) pleier vi å se Max Manus eller den 12 mann, jeg har og pleid å brukt Schindlers liste. Nylig så vi den største forbrytelsen på kino, jeg hadde ikke hørt om den, men den var veldig bra! Jeg vet ikke helt hvilke filmer som er dårlige for undervisningen, men jeg er sikker på at det er ganske mange” Lars, 8. trinn.

Her får vi klare eksempler på hvilke filmer representantene bruker i praksis. Lars nevnte og at han hadde vist den samme filmen til klassen, dette er en film som har fått mye ros i etterkant for å ta opp en side av norsk historie som er lite pratet om. Majoriteten av historikere mener den største forbrytelsen viser historien på en akseptabel måte (Omdal, 2018). Det skal sies at noe kritikk har kommet ettersom man kunne vist et mer nyansert bilde av hvordan situasjonen for andre jødiske familier var, men dette er minimalt.

Oddrun trekker frem Marie Antoinette. Dette er en film som har fått mye kritikk i etterkant for å ha tatt seg store friheter når de skulle fremstille den historiske dronningen (Fernandes 2020). Hun tar opp to filmer som hun har brukt i undervisning, den ene filmen har fått mye kritikk av historikere og den andre har fått i større grad positiv omtale av historikere. Dette kan tyde på at Oddrun ikke er konsekvent i å undersøke hvor historisk korrekt filmen er.

Det varierer på hvor mye tid produsenter bruker på å sjekke opp i faktaene. Vi så i teoridelen at det er flere kilder jo nærmere det er nyere tid. Historiske filmer som er plassert i en tid for lenge siden gjør det vanskeligere å gjengi noe korrekt (Hansen, 2017, s.7). For eksempel kan man forvente at mye Marie Antoinette sier i sin film aldri har blitt sagt på den måten ettersom man har få kilder. Elevene kan få tid til å reflektere over hvordan man klarer å lage en historisk gjenskapning av noe som har skjedd for lenge siden.

Begge lærer-respondentene har vist den samme filmen til klassen sin. Man kan og bite seg merke i at Lars har tidligere nevnt at han alltid ser filmen på forhånd, men denne filmen hadde han ikke hørt om før den ble vist. Både Oddrun og Lars viser at de har en form for kildekritikk, Oddrun har en økt skepsis til amerikanske filmer og Lars er sikker på at det finnes filmer som man ikke burde vise i undervisning. Det er interessant å bite seg merke i at Oddrun mener hun er mer skeptisk til Amerikanske filmer enn andre, men av de to filmene hun trekker fram er en amerikansk. Ved å gjøre et raskt google-søk ville Oddrun vært klar over at Marie Antoinette er en film som har fått mye kritikk for å være lite historisk korrekt. Selv om Oddrun mener at hun er kildekritisk viser det seg at hun ikke har gjort en god nok bakgrunnssjekk av denne filmen.

4.5 Hvilke didaktiske valg gjør læreren for at filmen skal være et godt læringsverktøy?

Ettersom film er et læringsverktøy er det svært sentralt å se hvordan lærere legger opp til arbeid rundt selve filmen. Her skal vi og ta for oss hvordan lærere vektlegger arbeidet med kildekritikk.

Legger du opp til mye forarbeid, etterarbeid og underveisarbeid til filmen?

“Det varierer, av og til har jeg spørsmål som elevene må svare på etter filmen. I det siste har vi pratet mer om filmen i plenum.” Oddrun, 9. trinn. Oppfølgingsspørsmål: *“Vet elevene at det kommer etterarbeid?”* Oddrun svarer: *“Ja! De vet ikke hva spørsmålene blir, jeg føler elevene følger mer med på filmen hvis det blir arbeid med filmen etterpå.”*

“Hvis jeg først setter av tid til at elevene skal se film gir jeg oppgaver som elevene skal se etter underveis. Jeg vet at filmer ikke alltid viser historien helt som det var, så hvis vi først skal bruke tid på en film er det viktig at elevene skjønner at ikke alt på film nødvendigvis har skjedd...” Ola, 9. trinn. Oppfølgingsspørsmål: *“Arbeider elevene på samme måte om de ser på dokumentarfilmer?”* Ola svarer: *“Jeg har nok ikke vært like flink til å legge opp til slikt arbeid med dokumentarer. Vi så faktisk en film ganske nylig i naturfagstimen som het Seaspiracy, dette var en dokumentar om marinebiologi. Etter vi så denne var det flere som var skeptiske til deler av dokumentaren, etter å ha sett kritikken i etterkant har jeg fått et mer kritisk syn på dokumentarer. I dokumentaren vi så på hadde produsenten en agenda og filmen virket ikke troverdig. Vi sjekket opp dette i etterkant, elevene og jeg ble overrasket og vi var alle enige om at man må være observant rundt dokumentarer. Jeg tror elevene lærte mye av dette, selv om det ikke var det filmen var ment for.”* Ola, 9. trinn

Oddrun og Ola har to ulike strategier, Oddrun ønsker å skape en diskusjon rundt filmen, hun har etterarbeid og bruker dette for at elevene skal følge mer med. Ola bruker ikke bare film for at elevene skal få med seg innholdet, han bruker det og for å lære om kildekritikk. Han blir og spurt om samme spørsmål som Lars fikk tidligere, Ola har og sett på dokumentarer som mer troverdig. Her så han at dokumentarer og kan være vinklet og at avsenderen kan ha en agenda. Oddrun og Ola har ulike fremgangsmåter på hvordan de bruker filmen med forarbeid, underveisarbeid og etterarbeid, satt i lys av teori er det interessant å se på de ulike meningene. Tidligere har Alf Sjuls Hansen, Christine Hansen og Trond Heum påpekt viktigheten med å ha kildekritikk til filmer. Det er viktig at mottakeren er bevisst på at filmer kan ta seg friheter og at produsenter kan vinkle filmer etter eget ønske (Hansen, 2017, s. 7). I de to foregående utsagnene til Oddrun har hun lagt opp til lite arbeid med kildekritikk, hun har og sagt hun viste filmen Marie Antoinette som har fått kritikk for å være lite historisk korrekt. I følge Heum (2015) burde det vært noe arbeid med kildekritikk i etterkant. Spesielt ettersom det har blitt vist en film som har fått mye kildekritikk. Hvis Oddrun mener det er greit å vise filmen til tross på kritikken burde elevene blitt bevisstgjort på kritikken filmen har fått (Heum, 2015). Hvis elevene er bevisst på at filmen har fått kritikk kan det man gi oppgaver å arbeide med til dette.

Som nevnt tidligere burde man skape bro mellom det elevene har interesse av på fritiden og det man gjør på skolen (Heum, 2015). Hvis man bevisst går inn for å vise en film som har mangler kan man skape en forståelse for kildekritikk som elevene kan benytte seg av når de

ser film utenfor skolen. Et eksempel på dette kan være dokumentarfilmen som Ola viste til klassen sin, *Seaspiracy*. Ola mente at han og elevene fikk en større forståelse for kildekritikk av å se denne. Lærdommen Ola fikk ut av denne filmen var kanskje ikke det som var først tiltenkt, men han mener elevene kan ha lært noe annet viktig. Tidligere så vi på dokumentarfilmen “Gazas tårer”, denne filmen hadde på lik linje med *Seaspiracy* fått kritikk for å ikke klare å skildre et helhetlig bilde av virkeligheten. Hansen (2014) mener at man ikke nødvendigvis skal unngå å vise disse dokumentarene. Hun mener det fortsatt kan skje mye læring gjennom å være kildekritisk. Hun påpeker også at det er viktig å være spesielt observant på vinkling i de situasjonene noen kan ha et økt ønske om å ha vinklet saken (Hansen, 2014, s.13-14)

Heum (2015) mener man burde sammenligne kilder, for eksempel en artikkel opp mot skildringen av Marie Antoinette for å se ulikhetene og hva som er mest troverdig. Her er det og aktuelt å snakke om hva som gjør at man mener en er mer troverdig enn den andre (Heum, 2015). Oddrun er skeptisk til amerikanske filmer, denne skepsisen burde hun og ha for andre kilder og filmer. Kildekritikk er svært viktig når det kommer til film og man burde alltid være kritisk til hvilken film man skal velge (Heum 2015). Heldigvis er historiske filmer veldig populære av allmennheten, som lærer kan man ganske enkelt finne ut om filmen man skal se er historisk korrekt eller har fått mye kritikk ved å gjennomføre et enkelt Google søk.

4.6 Benytter lærere læringsverktøyet på lik måte?

Har du flere tanker?

“Jeg har lyst til å bli bedre til å bruke film som læringsverktøy, det er nok mange positive grunner til å velge film. Samtidig har jeg ikke lyst til å bruke det for mye, mer som et lite avbrekk eller dypdykk i en enkelt hendelse.” Ola, 9. trinn.

“Det er en vanskelig balansegang med hvor mye film man skal vise, jeg har blitt veldig glad i å vise filmsnutter som en liten del av undervisningsøkta og det er noe som fungerer veldig bra for meg og min klasse” Lars, 8. trinn

“Elevene er veldig glad i å se på film i undervisning, jeg synes det fungerer veldig bra og at de husker mye av det som har skjedd.” Oddrun, 9. trinn.

De tre respondentene bruker film på ulike måter og i ulik grad. Vi ser og at alle er positive til bruken av film, men hensikten og bruken varierer. Lars og Ola nevner at de liker å bruke deler av filmer. Hansen (2017) peker at ved å kun vise en del av en film gjør man det klart for elevene hva man skal lære og ha fokus på (Hansen, 2017, s.2). Å vise et klipp av en film er tidsbesparende og kan fungere bra for å nå et spesifikt mål. Å vise et klipp kan og fungere som en endring i økta, film blir her brukt for å skape variasjon og som en ekstra del i undervisningen (Heum, 2015). Vi har sett at respondentene bruker film på ulik måte, og har ulike personlige meninger rundt film som læringsverktøy. Ut i fra utsagnene til lærerne virker det som de tilpasser læringsverktøyet etter klassens behov. Oddrun mener at det beste er å vise hele filmer for sin klasse, hvor underholdningsverdi spiller en stor rolle. Ola og Lars har et større fokus på hva man kan lære av filmen, dette gjøres gjennom refleksjoner og å fokusere på fragmenter av filmen.

4.7 Hvordan opplever læreren å bruke film i undervisningskontekst?

Respondentene har kommet med flere momenter de ser etter når de velger film. For Oddrun var det viktig at filmen fanget elevene og at elevene skulle få interesse for et tema gjennom å se film. For Lars var det viktig at filmen informasjonen som blir gitt var korrekt. Han hadde og et fokus på at man ikke trengte å vise hele filmer, men korte deler var noe han viste oftere. Ola likte og å vise filmer som hadde et godt læringsutbytte for elevene, han ga elevene oppgaver å arbeide med underveis slik at de skulle være kritiske til det de hørte.

Ola og Lars har begge vært mer åpne for at dokumentarfilmer er troverdige filmer å vise i undervisningskontekst. Det er viktig å huske at alle kan lage en dokumentarfilm og som Hansen (2014) tar opp så er det mange eksempler der produsenten vinkler dokumentaren og at det er viktig å være like kildekritisk som man ville vært med en artikkel eller fagtekst (Hansen, 2014, s.13). Ola påpeker at han viste en dokumentarfilm i klassen som førte til at flere ble skeptiske til informasjonen som ble gitt. Denne dokumentaren tar for seg store problemer med hvordan mennesker bedriver fiske, dokumentaren konkluderer med at vi må slutte å spise fisk. Fiskeri og sjømat minister Odd Emil Ingebrigtsen mener dokumentaren inneholder mye feilinformasjon og at slike fremstillinger kan svekke troverdigheten til dokumentarer som klarer å vise et reelt bilde av hvordan situasjonen er (Ingebrigtsen, 2021). Oddrun tar frem at hun liker å vise filmer i undervisningen, når hun viser hele filmer klarer elevene å følge bedre med enn det de gjør til vanlig. Heum (2015) påpeker at film kan gi

elevene økt motivasjon i timene (Heum, 2015). Dette ser ut til å være tilfellet for elevene i Oddrun sin klasse, ettersom elevene følger mer med..

5.0 Avslutning

Vi har nå sett på en rekke måter å arbeide med film og ved hjelp av representantene har vi sett hvordan noen lærere arbeider med film i skolen. Film er et læringsverktøy som en stor andel av elever liker å arbeide med, film kan skape variasjon og motivere elevene. På den andre siden har vi og sett hvordan man ikke burde arbeide med film. Historiske filmer er kilder som man må være kildekritiske til, det er derfor viktig at elever og lærere er klar over dette.

Vi har sett at representantene har gjort seg opp ulike tanker rundt bruken av film og bruker læringsverktøyet på ulike måter. Lærerne hadde ulike meninger på hvordan man kan bruke film som læringsverktøy, selv om flere av tankene har vært begrunnet har vi og sett at noen meninger har gått i mot det relevante forfatterne har anbefalt. Årsaken til dette kan være flere, men noe som har skilt seg ut er at bruk av film som læringsverktøy har blitt lite forsket på, og det kan være utfordrende for lærere å finne klare tips til hvordan man burde bruke film som læringsverktøy. Vi har derimot fått noen elementer man kan gjøre når man skal velge en film. Flere av representantene valgte å se filmen på forhånd, da blir man bedre forberedt. Å gi elevene oppgaver før, under og etter filmen fører til at elevene kan bygge på filmen og blant annet arbeide med å være kildekritiske. Det er og viktig å vite at man ikke må vise filmen i sin helhet, men korte deler kan sette fokus på det man ønsker at elevene skal lære seg. Det er klart at bruken av kildekritikk er sentralt og at man kan forstå et større bilde av filmen enn kun innholdet om man arbeider med dette. Film er et populært medie og vi har sett at mange elever bruker dette på fritiden, det er derfor relevant å benytte muligheten til å lære om kildekritikk i spillefilmer og dokumentarer på skolen slik at man har de redskapene man trenger til å være kritisk.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har det til tider vært utfordrende å finne presis og relevant teori på dette området. Det er noe å undre seg over ettersom det har blitt et populært læringsverktøy for lærere og elever. I løpet av dette prosjektet har lærerne vært positive til bruken av film, elever har ønsket å se mer film og mener de lærer mye av bruken av dette. En avsluttende tanke kan derfor være hvorfor man ikke bruker læringsverktøyet mer, ettersom majoriteten er positive til læringsverktøyet. Den store interessen kan styrke filmens rolle og med det gjøre lærere mer bevisst på hvordan man kan bruke læringsverktøyet sitt potensiale.

6.0 Litteraturliste:

Christoffersen, L & Johannessen, A (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*.

Abstrakt forlag

Diesen, J.A & Emilsen, A.S. (2020). *Dokumentarfilm: Politisk virkemiddel og Dokumentar som propaganda*. Store norske leksikon. Hentet den 15 april 2021 fra

<https://snl.no/dokumentarfilm>

Fernandes, M. (2020) *10 Movies that completely disregarded historical accuracy*. Hentet 18.04.2021 fra: <https://screenrant.com/most-historically-inaccurate-movies/>

Hansen, A.S. (2017). *Film i historieundervisningen. En liten guide for historielærere*, Hentet den 27.04.2021 fra

<https://docplayer.me/18574200-Film-i-historieundervisningen-en-liten-guide-for-historielære-re.html>

Hansen, C. (2014). *Gazas tårer, en upolitisk film? s.4-16*, Hentet den 20.04.2021 fra:

https://www.idunn.no/ekfrase/2014/01/gazas_taarer_en_upolitiskfilm_spoersmaal_om_sannhet_og_virk

Heum, T. (2015). *Film som faglig-pedagogisk ressurs i historie*. Hentet den 12.04.2021 fra:

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/film-som-faglig-pedagogisk-ressurs-i-historie/>

Høier, J.B & Norberg, H. (2017). *Film som læringsverktøy i samfunnsfagundervisning* [Mastergradsavhandling]. UIT Norges arktiske universitet. Hentet den 05..04.2021 fra:

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/11586/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Ingebrigtsen, O.E. (2021). *Norge kjemper for livet i havet- hver eneste dag* . Hentet den 16.04.2021 fra:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/norge-kjemper-for-livet-i-havet-hver-eneste-dag/id2844926/>

Omdal, S. (2018). *Ikke helt fakta om krigen*. Nasjonal digital læringsarena Hentet den 06.05.2021 fra:

<https://ndla.no/nb/subject:14/topic:1:186530/topic:1:186327/resource:1:139739?filters=urn:fi:80f10045-2faa-4f6f-be0f-4c7ec9618186>

Stugu, O.S. (1991). *Pauseunderholdning og læremiddel. Om bruk av film i historieundervisninga*. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 1991, s. 138-148. Hentet den 10.05.2021 fra:

https://www.academia.edu/1388795/Pauseunderholdning_og_l%C3%A6remiddel_Om_bruk_av_film_i_historieundervisninga

Torp, I. (2018) *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. Hentet den 11.05.2021 fra:

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>

Utdanningsdirektoratet (2020), *Kompetansemål og vurdering*, Hentet 07.05.2021 fra:

<https://www.udir.no/lk20/saf01-04/kompetansemaal-og-vurdering/kv147>

Utdanningsdirektoratet (2020), *Rammeverk for grunnleggende ferdigheter*. Hentet den 10.05.2021 fra:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeverk/rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/2.1-digitale-ferdigheter/>